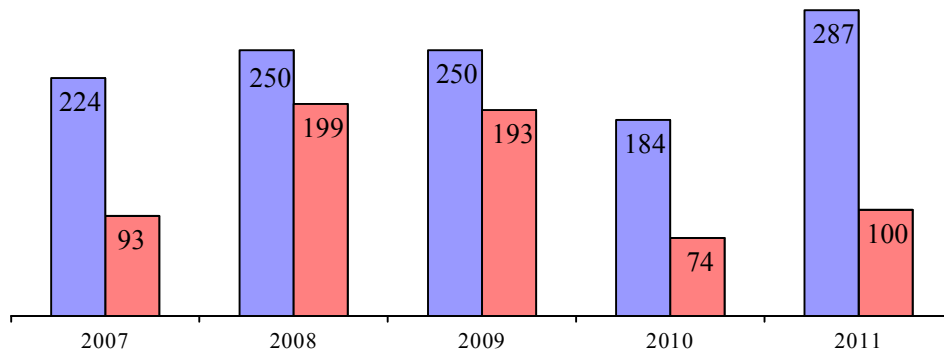

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Важливим напрямом діяльності Комісії у 2011 року залишалось питання удосконалення Національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму та підвищення ефективності її функціонування. Комісія на постійній основі бере участь у роботі, підготовці матеріалів та виконанні рішень Ради з питань досліджень методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, а працівники Комісії проходять навчання і підвищення кваліфікації з питань фінансового моніторингу, що сприяє підвищенню ефективності системи протидії легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом. Окрім того, регулятор проводить відповідну методичну роботу серед професійних учасників ринку цінних паперів – так, минулого року було організовано 5 регіональних семінарів для небанківських фінансових установ у Києві, Донецьку, Запоріжжі, Полтаві та Тернополі. Також Комісією підготовлено 21 роз'яснення суб'єктам первинного фінансового моніторингу з питань застосування законодавства у сфері фінансового моніторингу.

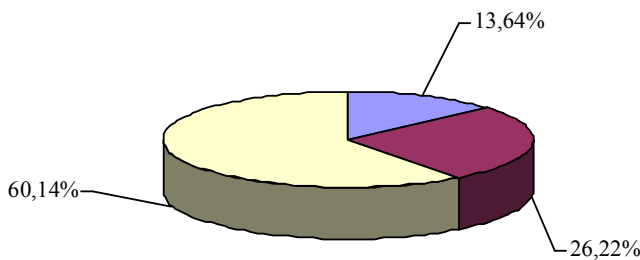
Показники діяльності системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму включають в себе також і результати контрольної діяльності. Одним із заходів ефективної роботи системи запобігання та протидії відмиванню коштів, одержаних злочинним шляхом є контроль за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу на ринку цінних паперів, який забезпечується проведенням перевірок, у тому числі безвізних, та застосування санкцій, у разі виявлення порушень.

Варто зазначити, що у 2011 році Комісією був запроваджений єдиний уніфікований підхід до контролю за дотриманням законодавства професійними учасниками ринку цінних паперів, та єдина процедура підготовки і проведення перевірок професійних учасників ринку цінних паперів як з питань дотримання законодавства щодо цінних паперів, так і з питань дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму. Важливим елементом організаційних засад контролю за діяльністю учасників фондового ринку – суб'єктів первинного фінансового моніторингу стало прийняття рішення Комісії від 30.08.2011 № 1177 «Про визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб'єкта первинного фінансового моніторингу – професійного учасника ринку цінних паперів бути використаними для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.09.2011 за № 1089/19827, метою якого є визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб'єкта первинного фінансового моніторингу – професійного учасника ринку цінних паперів бути використаним для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. Цей регуляторний акт сприятиме кращому розумінню ризиків у діяльності учасників фондового ринку та надасть можливість визначити групи учасників фондового ринку, де заходи контролю є найбільш ефективними, у тому числі, з урахуванням вимог щодо раціонального використання наявних ресурсів Комісії. В залежності від критеріїв ризику встановлена періодичність планових перевірок суб'єктів первинного фінансового моніторингу від 1 до 5 років. Заходи регулятора в напрямі фінансового моніторингу (планові і позапланові безвізні перевірки, міри впливу на учасників ринку) представлені в **діаграмах 54 – 56**.

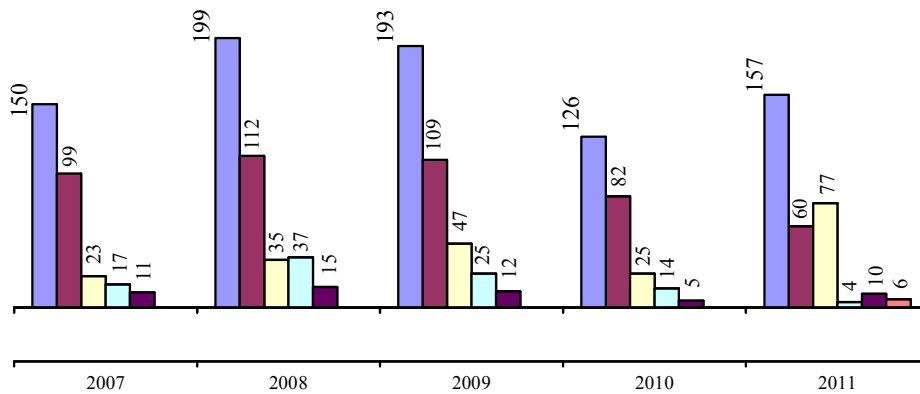
■ Кількість перевірок ■ Кількість суб'єктів, в діяльності яких виявлені порушення

Діаграма 54. Кількість планових і позапланових виїзних перевірок та кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу, в діяльності яких виявлено порушення у 2007 – 2011 роках

■ Ресстроутримувачі ■ КУА ■ Торговці, торговці-зберігачі

Діаграма 55. Структура виїзних перевірок у розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу у 2011 році

■ Загальна кількість заходів впливу за наслідками перевірок
 ■ Письмові попередження
 ■ Штрафні санкції
 ■ Розпорядження про усунення порушень законодавства
 ■ Складено протоколів щодо адміністративних правопорушень
 ■ Винесення вимог стосовно усунення порушень законодавства у сфері фінансового моніторингу

Діаграма 56. Заходи впливу на суб'єкти первинного фінансового моніторингу за виявлені порушення законодавства у 2007 – 2011 роках

Комісією забезпечувався контроль за найбільш ризикованими учасниками фондового ринку. Так, в розрізі видів суб'єктів Комісією проведено більше перевірок торговців (в тому числі торговців-зберігачів) цінними паперами, оскільки ці суб'єкти укладають та виконують операції з цінними паперами; найбільше порушень законодавства в сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму виявлено саме в діяльності торговців цінними паперами. Серед основних видів порушень за результатами перевірок – не виявлення, несвочасне виявлення та порушення порядку реєстрації фінансових операцій, що відповідно до законодавства підлягають фінансовому моніторингу, а також порушення вимог щодо ідентифікації та вивчення фінансової діяльності осіб у випадках, передбачених законодавством.

З метою усунення причин та умов, що сприяють використанню ринку цінних паперів для легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом, протягом 2011 року продовжувалась робота і в системі відстеження та запобігання використанню цінних паперів як засобу для відмивання злочинних доходів. Комісією ведеться та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Комісії перелік емітентів цінних паперів, про які є відомості щодо відсутності за місцезнаходженням юридичної особи, або про які відсутнє підтвердження відомостей про юридичну особу, який на кінець 2011 року налічував 2246 емітентів цінних паперів. Ця інформація є корисною для інвесторів та професійних учасників ринку для оцінки ризику проведення операцій на фондовому ринку.

РОБОТА КОМІСІЇ ЗІ ЗВЕРНЕННЯМИ ІНВЕСТОРІВ

Захист прав інвесторів на ринку цінних паперів – одне із ключових завдань регулятора, і у 2011 році Комісія продовжувала докладати зусиль для його реалізації. Так, у 2011 році ця робота здійснювалась, в тому числі, шляхом застосування заходів щодо запобігання правопорушень та застосування санкцій за їх вчинення.

Важливо зазначити, що у 2011 році регулятор підвищив рівень своєї відкритості для інвесторів та громадян: так, була проваджена так звана «електронна приймальня», тобто розгляд звернень за допомогою електронної пошти, продовжила функціонувати спеціальна телефонна лінія, основним завданням якої є захист прав та інтересів та ін. Саме тому протягом 2011 року до Комісії надійшло на розгляд 4339 письмових звернення від фізичних осіб щодо порушення їх прав та законних інтересів на ринку цінних паперів, що на 14 % більше в порівнянні з 2010 роком (див. щорічну динаміку в таблиці 38). Під час особистого прийому, який проводився Головою, членами Комісії, фахівцями центрального апарату та територіальних управлінь Комісії, було розглянуто питання понад 1 400 громадян-інвесторів. З урахуванням колективних звернень, які складають 1,4 %, до Комісії у 2011 році звернулося понад 6 000 фізичних осіб власників цінних паперів. Послугами «гарячої» телефонної лінії для звернень громадян, яка на постійній основі працює в центральному апараті Комісії, скористалося понад 1 400 громадян, і ще було опрацьовано 494 звернення громадян, які надійшли на урядову телефонну «гарячу лінію».

Основна кількість звернень громадян, як і в попередні роки, надійшла з Київської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Харківської та Черкаської областей. Протягом 2011 року до Комісії надішли також звернення від громадян-інвесторів Російської Федерації, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Білорусь, Естонської Республіки.